

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

*Zij zullen hun zwaarden omsmeden tot ploegijzers
en hun speren tot snoeimessen.*

*Geen volk zal nog het zwaard trekken tegen een ander volk,
geen mens zal meer weten wat oorlog is.*

Jesaja 2:4

We mogen deze Advent hoopvol beginnen. Want wat een woorden van licht en toekomst hoorden wij deze morgen! De eerste vijf verzen van Jesaja 2 horen bij de bekendste woorden uit de Bijbel, die niet alleen christenen, maar ook mensen over de hele wereld met een andere levensovertuiging diep raken. Woorden die oproepen om in beweging te komen, die aansporen om je voeten te zetten op de weg van de vrede.

In de tuin van het hoofdgebouw van de Verenigde Naties in New York staat een sculptuur die dit Bijbelvers verbeeldt: 'laten wij van zwaarden ploegscharen maken'. Met zijn ene hand houdt een sterke man een zwaard in het vuur, terwijl hij met zijn andere hand met een hamer het zwaard bewerkt en het zo omsmeedt tot een ploegschaar. Het beeld werd in 1959 door de Sovjet-Unie aan Amerika geschonken. Een beeld dat gemaakt werd door de Oekraïense kunstenaar Evgeny Vuchetich. Als je stil staat bij de tijdsgeest van die jaren, dat het Rusland van toen geleid werd door een communistisch en atheïstisch regime... en dan midden in die koude oorlog, die wapenwedloop vol van donkere dreiging, een beeld schenken met zo'n diep Bijbelse betekenis. Het was toen een symbool dat hoop en nieuw begin uitstraalde.

Vandaag lijkt onze wereld donkerder en treuriger dan ooit. De zwaarden zijn niet omgesmeed tot ploegijzers, maar tot tanks, raketten en op afstand bestuurbare drones. In het vuur wordt vandaag wapentuig gesmeed dat steeds geavanceerder en doeltreffer wordt. Wapens met maar één bedoeling: zoveel mogelijk vernietigen. Zo hard en meedogenloos aanvallen, dat de tegenstander niet meer kan opstaan. De strijd gaat door: nog steeds woedt de oorlog in Oekraïne, en na een korte wapenstilstand, hebben ook Hamas en Israël de wapens weer opgenomen. Al meer dan 15,000 doden, waaronder talloze kinderen, in nog geen twee maanden tijd. En dan hebben we het nog niet over al die andere plaatsen in de wereld, waar de taal van de haat woelt; mensen blind en doelloos verloren, elkaar verstikkend, de verstokte weigering om de wapens neer te leggen.

Het boek Jesaja begint al even dreigend en donker. De ouverture in hoofdstuk 1 is als het rommelen van onweer. En dat heeft alles te maken met de grote politieke verschuivingen tijdens de tweede helft van de achtste eeuw voor Christus. In het Oosten is een nieuwe machthebber opgestaan. De opkomst van de Assyrische overheersing is als een wervelwind: snel, krachtig en niet te keren. In 734 voor Christus breekt de Syro-Efraïmitische oorlog uit tijdens de regering van koning Achaz. Koning Rezin van Aram (het huidige Syrië) en de koning van het Noordrijk Israël komen in opstand tegen de optrekkende Assyrische legers, en willen ook Achaz die koning is over Juda bij hun coalitie betrekken. Maar Achaz weigert. Rezin en Pekah pikken dat niet en trekken vervolgens op tegen Jeruzalem. Achaz zoekt op zijn beurt zijn heil bij Tiglat-Pileser, de koning van Assyrië.

Strijdende partijen die de wapens opnemen, het sluiten van coalities omdat mensen een ander standpunt innemen, nog meer mensen meesleuren in een vruchteloos conflict dat slechts over één ding gaat: nog meer territorium, nog meer macht. In de tijd van Jesaja hangen er donkere wolken boven Jeruzalem. De akkoorden die mensen smeden lopen op niets uit. In 732 valt Damascus en niet lang daarna wordt ook Samaria onder de voet gelopen. Vanaf dat moment zou ook Jeruzalem constant bestookt worden.

Maar de Godsstad, die stad Davids waar eens het recht heerste en gerechtigheid woonde, is al lang vervallen in chaos. Het is een troosteloze, treurige plaats. Het zilver is zwart en dof, de wijn vermengd met water. De leiders van de stad zijn als schurken, ze roven, ze plunderen. Voor armen en weduwen hebben ze geen oog. In die tijd begint Jesaja te profeteren. En zijn woorden klinken als de bulderende stem van God, die de hemelen splijt:

*Aan jullie handen kleeft bloed!
Was je, reinig je,
maak een eind aan je misdaden.
Ik kan ze niet meer zien.
Vermijd alle kwaad en leer goed te doen.*
Jesaja 1:15b-17a

En dan ineens, breekt het zonlicht door de donkere wolken heen. Want het begin van Jesaja 2 is helemaal anders van toon. De woorden zijn vol van licht en hoop, als een nieuwe toekomst die eindelijk doorbreekt. Het is een zinderend stukje profetie, dat vol is van beweging. Stoeten van mensen beginnen aan een reis, ze trekken samen op. Maar dat niet alleen. Ook in Gods Woord is er beweging gekomen. Niet Gods woede en grimmigheid om al het kwade dat mensen beramen krijgt de aandacht, maar Gods licht, zijn liefde voor mensen. God zelf zal de volken onderwijzen, en hen de weg wijzen naar een leven in vrede en verdraagzaamheid.

*Eens zal de dag komen dat de berg
met de tempel van de Heer rotsvast zal staan,
verheven boven de heuvels, hoger dan alle bergen.
alle volken zullen daar samenstromen.*
Jesaja 2:1

Zo begint het tweede hoofdstuk van Jesaja. 'Het zal geschieden in het laatste der dagen', hebben oudere vertalingen. We denken daarbij nogal snel aan het laatste oordeel of de jongste dag, aan de eindtijd. Maar Jesaja noemt geen tijdsindicatie. Gaat het over een tijd die nog lichtjaren van ons verwijderd is, of is het dichterbij dan we denken? We weten het niet. Maar één ding is beloofd: het zal geschieden! Op die dag begint een nieuw tijdperk. De oude tijd, met haar haat en de vruchteloze strijd wordt afgesloten. Op die dag breek het licht door en begint Gods toekomst.

Wat is nu het prangende aan de dag van de Heer, waaraan is die dag te herkennen? De profeet verwijst naar de berg van de Heer: rotsvast zal ze staan, verheven boven de heuvels, hoger dan alle bergen. De Naardense Bijbel vertaalt het zo: "als het hoofd van de bergen; verheffen zal hij zich boven de heuvels". Zo wordt het al wat duidelijker.

Het woord 'verheven worden' moeten we niet in letterlijke zin verstaan, alsof de Sion hoger zal zijn dan het Himalayagebergte. Met z'n 800 meter boven de zeespiegel is de Sion zelfs niet de hoogste berg van Israël. Wie wel eens in Jeruzalem is geweest, weet dat alleen al de Olijfberg die ernaast ligt hoger is dan de tempelberg. Wanneer Jesaja het heeft over 'verheven worden' dan bedoelt de profeet dit in geestelijke zin.

De Sion zal in het hoogste aanzien staan bij alle volken. Het huis van de Heer zal niet meer daveren en schudden op haar grondvesten. Rotsvast zal ze staan, stabiel, gegrondvest, onwankelbaar. En de Sion, de berg van de Heer, zal een ijkpunt zijn. Zoals in een landschap een heuvel of hoge berg alle aandacht naar zich toetrekt, zo zal de Sion een oriëntatiepunt zijn voor de volken. Maar het is niet slechts mooi voor de ogen. De volken komen in beweging. Ze zeggen tegen elkaar:

*Laten we optrekken naar de berg van de Heer,
naar de tempel van Jakobs God.*

Jes 2:3a

En al die mensen uit al die verschillende landen en culturen, mensen overal vandaan: ze vinden verbinding bij elkaar. Samen gaan ze op weg want ze delen hetzelfde verlangen: om Gods wijsheid te aanschouwen, om vrede te vinden bij de Heer, door Hem onderwezen te worden. De reis wordt ingezet, als pelgrims zijn ze op weg, verlangend naar de morgen. Ze steken rivieren over, ze beklimmen heuvels en bergen. Onderweg zien ze het werk der mensenhanden: de vernietigde, in de as gelegde schepping, de kapotgeschoten huizen, de zwartgeblakerde bossen en wouden; de kale, troosteloze akkers. Maar in hun harten leeft dezelfde hoop. Ze zien het in elkaars ogen, ze herkennen het in elkaars stem ook al spreken ze niet elkaars taal: tot in alle vezels van hun lijf voelen ze het, met heel hun hart en ziel smachten ze ernaar: naar vrede, naar rust, naar verbondenheid. In hun gedachten zijn ze één van ziel en zinnen. Ze weten het zeker: deze donkere nacht gaat wijken. Zie de morgen nadert al! We zijn op weg naar de Heer, naar Hem verlangen wij. Opdat Hij ons onderwijzen zal in zijn wegen, en wij zijn paden zullen bewandelen.

En dan valt het woord *thora*: dat wordt vaak vertaald met 'wet'. Maar wet klinkt vandaag veel te juridisch, te procedureel, te afstandelijk. Met *thora* wordt bedoeld: Gods wijsheid, de leefregels die de Heer gegeven heeft voor een goed en waarachtig leven, een wereld waarin mensen in vrede kunnen leven. En daar vanaf de Sion, gebeurt het op die ene dag. Daar klinkt het onderricht van de Heer, vanuit Jeruzalem gaat Gods Woord door deze hele wereld heen. Tussen de volken spreekt Hij recht. Over machtige naties, die dachten dat zij onaantastbaar waren, valt het oordeel.

Wanneer je op een heuvel gaat staan, heb je een veel beter zicht. Je overziet beter hoe het landschap eruitziet, en waarheen de weg leidt die voor je ligt. En zo is het ook voor de volken. Op de Sion aangekomen, zien ze een nieuw vergezicht. Bij het horen van Gods woorden van wijsheid en recht, gaan hun ogen open. Het visioen brandt in hun binnenste, hun felle hart voor eens en voorgoed bekeerd, tot inkeer gekomen. Zij smeden hun zwaarden om tot ploegijzers en hun speren tot snoeimessen. Het oorlogstuig wordt in het vuur geworpen, omgesmeed tot een instrument om mee te oogsten zodat monden weer gevoed worden. Geen volk trekt nog ten strijde tegen een ander, geen mens zal nog weten wat oorlog is.

En dan eindigt het visioen met een uitnodiging voor het volk van Israël. Ook zij worden opgeroepen om in beweging te komen, om een eerste stap te zetten. Want zo zegt Jesaja: “nakomelingen van Jakob, kom mee, laten wij leven in het licht van de Heer’ (Jes 2:5). Kom mee! Heb je die woorden gehoord? Want ze gelden ook voor ons. Wie denkt dat de woorden van Jesaja alleen toepasbaar zijn op oorlogssituaties, hanteert wel een erg enge interpretatie, die het erg gemakkelijk maakt om weg te kijken van onze eigen verantwoordelijkheid, ons eigen gedrag. Want afgunst, strijd, jaloezie, het verwensen van de ander: het gebeurt ook in families, tussen broers en tussen zussen, tussen collega’s, in vriendengroepen en gemeenschappen. Want ook de woorden die mensen spreken tot elkaar kunnen zijn als vernietigende wapens, die de ander neerhalen. Hard, meedogenloos, dodelijk scherp als dolken.

Hoe ervaar je de woorden van Jesaja? Wat speelt er zich af in je gedachten? Wat vind je als je naar je hart kijkt? Ontwaar je in je hart een diep verlangen naar vrede, naar rust, naar eenheid? Koester je dezelfde hoop, als de volken waar Jesaja het over heeft? Of ben je onverschillig geworden? Moe en zonder hoop? Moet je misschien toegeven dat er ook in jouw leven een conflict gaande is waar niemand nog een oplossing voor weet? Jesaja roept ook in onze oren: ‘kom mee’, kom in beweging! Zijn wij bereid om dat te doen, om een eerste stap te zetten? Wil je met de pelgrims mee op weg gaan? Wil je leren om mee te stappen in die stoet van mensen die wandelen in het licht van de Heer? Bekeer je dan! Keer naar binnen toe. Belijdt met een oprecht hart je schulden en vraag de Barmhartige om vergeving.

*Vanaf de Sion klinkt zijn onderricht,
vanuit Jeruzalem spreekt de Heer.*

Jes 2:3

In Bethlehem, daar waar mensen ook vandaag leven moeten in erbarmelijke omstandigheden, is de Messias, de redder van deze wereld onder de mensen komen wonen. Als klein kind was Hij in de tempel te vinden. Daar onderwees hij de mensen. En zijn onderricht was vol van Gods wijsheid, vol van liefde voor de mensen. Hijzelf is de gekruisigde vrede Gods, het licht dat opging voor alle volken. Ongebroken en vol vuur zou Hij Gods woorden verkondigen. Hij zou het recht op aarde vestigen. Niet met harde hand, maar als een kind dat geboren wordt. Achterdocht smeedde hij om tot vertrouwen en wroeging tot eensgezindheid. Waar haat was onder mensen, trad Hij liefdevol op. Hij leerde de mensen wat de kracht is van vergeving en geduld. Wie een zwaard uittrok naar een ander, bestrafte Hij met felle woorden. Heel de wereld ziet naar Hem uit, naar de Heer die vrede komt stichten en onder ons wil komen wonen. Maar wees waakzaam! Pas op dat je niet afgestompt raakt. Bid onophoudelijk dat die dag zal komen. Kijk verlangend uit naar de takken van de bomen, wanneer ze weer uitlopen. En richt je ogen naar de hemel.

Zie uit naar de dag van de Heer.
Zie uit naar Hem.
Want de nacht is haast ten einde.
Zie: Gods nieuwe dag nadert al.
Amen.